

Vluchtelingen en werk: Wat mag wel en wat mag niet

Vreemdelingen waarvan de asielprocedure nog niet is gestart

Vreemdelingen van wie de asielprocedure nog niet is gestart mogen in Nederland niet werken. Ze mogen ook geen stage lopen of vrijwilligerswerk doen. Ze mogen ook niet als zelfstandige werken.

Zelfwerkzaamheid asielzoekers bij asielzoekerscentrum

(artikel 18 van de Regeling verstrekkingen asielzoekers en andere categorieën vreemdelingen 2005)

Onder de noemer zelfwerkzaamheid betreft het COA op en rond asielzoekerscentra de bewoners, asielzoekers, bij de dagelijkse werkzaamheden, bijvoorbeeld schoonmaak en (tuin)onderhoud voor maximaal 25 uur per week. De bewoners tekenen hiervoor een contract en ontvangen een kleine vergoeding (56 tot 110 eurocent) per uur met een maximum van 14 euro per week.

Asielzoekers en vrijwilligerswerk

(artikel 1a Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen)

Asielzoekers mogen vrijwilligerswerk doen. Hiervoor is *geen* tewerkstellingsvergunning vereist. Wel toetst het UWV of er sprake is van vrijwilligerswerk. De criteria daarvoor zijn dat het gebruikelijk onbetaald is, dat er geen sprake is van winstoogmerk en dat het een algemeen maatschappelijk belang dient. Als de werkgever, de aanvragende organisatie, daaraan voldoet, ontvangt hij als bewijs van UWV een zogeheten vrijwilligersverklaring. Aangezien het hier gaat om het aanwijzen van bepaalde werkzaamheden bij een organisatie, hoeft deze geen nieuwe verklaring aan te vragen indien de organisatie dit vrijwilligerswerk door meer of andere vreemdelingen laat verrichten.

Beleid UWV:

Vrijwilligerswerk door vreemdelingen

Op grond van artikel 1a van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen is het vreemdelingen toegestaan als vrijwilliger deel te nemen aan arbeid:

- die gebruikelijk onbetaald is,*
- die geen winstoogmerk heeft en*
- die een algemeen maatschappelijk belang dient.*

UWV toetst of er sprake is van vrijwilligerswerk en geeft als bewijs daarvan een schriftelijke verklaring, de Vrijwilligersverklaring, af aan de werkgever. Indien aan de voorwaarden met betrekking tot de vreemdeling wordt voldaan en de werkgever beschikt over deze Vrijwilligersverklaring, is het verbod een vreemdeling in Nederland zonder tewerkstellingsvergunning arbeid te laten verrichten (artikel 2, eerste lid van de Wav) niet van toepassing voor deze arbeid. Omdat de Vrijwilligersverklaring zich richt op het aanwijzen van bepaalde werkzaamheden als vrijwilligerswerk, behoeft een werkgever niet een nieuwe Vrijwilligersverklaring te vragen indien hij dit werk door andere of meer vreemdelingen laat verrichten.

Voor het aanvragen van de Vrijwilligersverklaring is een formulier vastgesteld.

Om een indruk te geven welke werkzaamheden als vrijwilligerswerk kunnen worden aangemerkt, heeft UWV onderstaande (niet limitatieve) lijst opgesteld.

Voor de werkzaamheden in deze lijst genoemd, wordt een Vrijwilligersverklaring afgegeven mits aan de drie bovengenoemde wettelijke criteria wordt voldaan:

- 1. activiteiten voor kerkelijke en levensbeschouwelijke organisaties;*
- 2. activiteiten in gemeenschapshuizen, club- en buurthuizen;*
- 3. activiteiten voor hobby- en vrijetijdsclubs;*
- 4. activiteiten in de amateur- en recreatiesport;*
- 5. activiteiten in de amateuristische kunstbeoefening;*

6. activiteiten voor folklore, (volks)cultuur en natuur;
7. activiteiten voor emancipatiebewegingen;
8. activiteiten voor niet-commerciële winkels, zoals rechts- en wetswinkels, onderwijswinkels, gezondheidswinkels;
9. activiteiten in onderwijsinstellingen voor zover kinderen van de betrokkenen aan die instellingen onderwijs ontvangen;
10. activiteiten van organisaties die gericht zijn op (ontwikkelings)hulp aan de derdewereld;
11. activiteiten in bejaarden- en verpleegcentra, voor wat betreft: begeleid wandelen, voorlezen/gezelschap houden, begeleiding naar arts/ziekenhuis/ondersteuning niet-professioneel welfare-werk, verzorging maaltijdvoorzieningen voor ouderen binnen de wijk, bibliotheek;
12. activiteiten in de maatschappelijke dienstverlening en gezondheidszorg, zoals Rode Kruis (welfare en kolonnewerk), Leger des Heils, EHBO-verenigingen, actie- en belangengroepen zoals Vluchtelingenwerk Nederland, Amnesty International, vredeswerkgroepen;
13. activiteiten voor instellingen op het gebied van bescherming en behoud van dieren, natuur en milieu, zoals de dierenambulance, dierenbescherming, dierenopvang, kinderboerderij, knotten van wilgen, onderhoud van staatsbossen;
14. activiteiten die binnen een asielzoekerscentrum worden verricht voor alle gebruikelijke doe het zelf werkzaamheden zoals het schoonmaken, het helpen in de keuken, het onderhoud van tuinen en voorkomende onderhoud- en reparatiewerkzaamheden, voor zover deze werkzaamheden niet worden verricht ten dienste van derden.

Werkzaamheden waarvoor geen Vrijwilligersverklaring wordt afgegeven – ongeacht de instelling waarvoor de werkzaamheden worden verricht – zijn onder meer:

- restauratiewerkzaamheden/groot onderhoud;
- kinderopvang.

Aangezien de activiteiten geen winstoogmerk mogen hebben en een algemeen maatschappelijk belang moeten dienen, zijn werkgevers in de profit-sector uitgesloten van het verkrijgen van een Vrijwilligersverklaring.

Asielzoekers en werk

(paragraaf 29 van de Regeling uitvoering Wet arbeid vreemdelingen 2014)

Een asielzoeker van wie de procedure zes maanden eerder is gestart mag onder voorwaarden in Nederland werken. Hij mag alleen tewerk gesteld worden als de werkgever over een tewerkstellingsvergunning beschikt. UWV verstrekt de tewerkstellingsvergunning alleen als de aanvraagprocedure van de betreffende asielzoeker volgens informatie van IND en COA aan UWV al langer duurt dan zes maanden. Ook toetst UWV of aan de vreemdeling een marktconform loon wordt betaald. De vreemdeling mag maximaal 24 weken per 52 weken tewerkgesteld worden en in geval van werkzaamheden als artiest maximaal 14 uit 52 weken. Dit heeft te maken met de referte-eis in de WW. UWV toetst niet of er voor de functie die de asielzoeker zal vervullen prioriteitgenietend aanbod op de arbeidsmarkt is.

Eigen bijdrage asielzoeker

Heeft een asielzoeker werk? Dan betaalt hij het COA een eigen bijdrage voor onder meer de kosten van de opvang. Ze mogen 25% van hun inkomsten houden, tot maximaal € 185 per maand. Verdienen ze meer dan het bedrag dat ze het COA moeten betalen? Dan mogen ze de rest van de inkomsten houden.

Zelf werk zoeken

Asielzoekers die willen werken moeten zelf werk zoeken. Het COA geeft wel advies, maar bemiddelt niet.

Asielzoekers en werken als zelfstandige

Asielzoekers van wie de procedure zes maanden eerder is gestart mogen in Nederland als zelfstandige werken als ze over een tewerkstellingsvergunning beschikken.

Asielzoekers en stage

Voor stages gelden in principe dezelfde regels als voor werk. Asielzoekers mogen dus in principe pas nadat zij zes maanden in procedure zitten stage lopen.

Voor asielzoekers die gebruik maken van opvang bij of krachtens de Wet Centraal Orgaan opvang asielzoekers, hoeft een werkgever geen tewerkstellingsvergunning aan te vragen als zij tewerk worden gesteld in het kader van een beroepsopleiding op grond van beroepspraktijkvormingsovereenkomst of in het kader van HBO/WO-opleiding op grond van een stageovereenkomst.

Er is ook een vrijstelling van de twv-plicht voor werkgevers die jonge vreemdelingen¹ (ook zonder verblijfsdocumenten) een in het kader van hun opleiding verplichte stage laten lopen². Voorwaarden zijn dat de stage essentieel is voor de opleiding, dat de leerling voor zijn of haar achttiende verjaardag aan de opleiding is begonnen en dat de stage onbezoldigd is (reiskostenvergoeding uitgezonderd). Verder is van belang dat er daadwerkelijk stagewerkzaamheden worden verricht, en de stage niet wordt ingezet ter vervanging van werkzaamheden die gewoonlijk door een werknemer worden verricht. De opleidingen waarvoor dit geldt, zijn vermeld in artikel 1f van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen. Het gaat daarbij onder meer om de beroepsopleidende leerweg (BOL) van het mbo, het praktijkonderwijs, de leerwerktrajecten en de entreeopleiding op het vmbo en de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs.

Statushouders en werk

(Artikel 1c Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen)

Wanneer IND aan een asielzoeker een verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' verleent, wordt hij een zogeheten statushouder. Hij is dan vrij op de arbeidsmarkt. Op zijn verblijfsdocument staat dan de aantekening 'arbeid vrij toegestaan; twv niet vereist'. Een statushouder kan niet alleen een functie in loondienst vervullen, maar ook kiezen voor zelfstandig ondernemerschap. Ook kan hij een werkervaringsplaats of stage vervullen. Voorwaarden die gelden voor zo'n stage of werkervaringsplaats zijn dat er een stageplan is, evenals begeleiding en evaluatie. Als de stageactiviteiten zich onvoldoende onderscheiden van reguliere werkzaamheden, moet men het wettelijk minimumloon betalen.

¹ Let op: dit wordt mogelijk uitgebreid naar stages die relevant zijn voor de opleiding.

² . Dit wordt mogelijk uitgebreid naar stages die relevant zijn voor de opleiding. Deze uitbreiding geldt echter alleen voor vreemdelingen met een verblijfsvergunning regulier, voor asielzoekers en illegalen blijft de regel gelden dat het moet gaan om een verplichte stage.

Vluchtelingen en werk

(vragen met antwoorden op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord>)

Mogen asielzoekers werken?

Een asielzoeker van wie de procedure langer dan zes maanden loopt mag in Nederland 24 weken per jaar werken (voor artiesten geldt een kortere termijn van 14 weken). Dat kan met een tewerkstellingsvergunning. Deze wordt versterkt door het UWV aan de werkgever van de asielzoeker. UWV toetst of aan de vreemdeling een marktconform loon wordt betaald. UWV toetst niet of er voor de functie die de asielzoeker zal vervullen prioriteitgenietend aanbod op de arbeidsmarkt is. De asielzoeker heeft recht op dezelfde beloning als Nederlanders.

Eigen bijdrage asielzoeker

Heeft een asielzoeker werk? Dan betaalt hij het COA een eigen bijdrage voor onder meer de kosten van de opvang. Ze mogen 25% van hun inkomsten houden, tot maximaal € 185 per maand. Verdienen ze meer dan het bedrag dat ze het COA moeten betalen? Dan mogen ze de rest van de inkomsten houden.

Zelf werk zoeken

Asielzoekers die willen werken moeten zelf werk zoeken. Het COA geeft wel advies, maar bemiddelt niet.

Mogen asielzoekers bij asielzoekerscentrum werkzaamheden verrichten?

Onder de noemer zelfwerkzaamheid betreft het COA op en rond asielzoekerscentra de bewoners, asielzoekers, bij de dagelijkse werkzaamheden, bijvoorbeeld schoonmaak en (tuin)onderhoud voor maximaal 25 uur per week. De bewoners tekenen hiervoor een contract en ontvangen een kleine vergoeding (56 tot 110 eurocent) per uur met een maximum van 14 euro per week.

Mogen asielzoekers vrijwilligerswerk doen?

Asielzoekers mogen vrijwilligerswerk doen. Hiervoor is *geen* tewerkstellingsvergunning vereist. Wel toetst het UWV of er sprake is van vrijwilligerswerk. De criteria daarvoor zijn dat het gebruikelijk onbetaald is, dat er geen sprake is van winst oogmerk en dat het een algemeen maatschappelijk belang dient. Als de werkgever, de aanvragende organisatie, daaraan voldoet, ontvangt hij als bewijs van UWV een zogeheten vrijwilligersverklaring.

Mogen asielzoekers stage lopen?

Asielzoekers mogen in principe pas nadat zij zes maanden in procedure zitten stage lopen. Voorwaarden die gelden voor zo'n stage of werkervaringsplaats zijn dat er een stageplan is, evenals begeleiding en evaluatie. Verder is van belang dat er daadwerkelijk stagewerkzaamheden worden verricht, en de stage niet wordt ingezet ter vervanging van werkzaamheden die gewoonlijk door een werknemer worden verricht. Als de stageactiviteiten zich onvoldoende onderscheiden van reguliere werkzaamheden, moet men het wettelijk minimumloon betalen.

Stage in het kader van een beroepsopleiding

Voor asielzoekers hoeft een werkgever geen tewerkstellingsvergunning aan te vragen als zij tewerk worden gesteld in het kader van een beroepsopleiding op grond van beroepspraktijkvormingsovereenkomst of in het kader van HBO/WO-opleiding op grond van een stageovereenkomst.

Stages voor jonge vreemdelingen

Er is ook een vrijstelling van de twv-plicht voor werkgevers die jonge vreemdelingen (ook zonder verblijfsdocumenten) een in het kader van hun opleiding verplichte stage laten doen. Voorwaarden zijn dat de stage essentieel is voor de opleiding, dat de leerling voor

zijn of haar achttiende verjaardag aan de opleiding is begonnen en dat de stage onbezoldigd is (reiskostenvergoeding uitgezonderd). De opleidingen waarvoor dit geldt, zijn vermeld in artikel 1f van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen. Het gaat daarbij onder meer om de beroepsopleidende leerweg (BOL) van het mbo, het praktijkonderwijs, de leer-werktrajecten en de entreeopleiding op het vmbo en de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs.

Mogen asielzoekers werken als zelfstandige?

Asielzoekers van wie de procedure zes maanden eerder is gestart mogen in Nederland als zelfstandige werken als ze over een tewerkstellingsvergunning beschikken.

Mogen statushouders werken in Nederland?

Wanneer IND aan een asielzoeker een verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' verleent, wordt hij een zogeheten statushouder. Hij is dan vrij op de arbeidsmarkt. Een statushouder kan niet alleen een functie in loondienst vervullen, maar ook kiezen voor zelfstandig ondernemerschap. Voor statushouders gelden dezelfde rechten en plichten als het gaat om beloning en arbeidsomstandigheden als voor Nederlanders.

Ook kan hij een werkervaringsplaats of stage vervullen. Voorwaarden die gelden voor zo'n stage of werkervaringsplaats zijn dat er een stageplan is, evenals begeleiding en evaluatie. Als de stageactiviteiten zich onvoldoende onderscheiden van reguliere werkzaamheden, moet men het wettelijk minimumloon betalen.